

Eduskunnan Sivistysvaliokunnalle

ASIA: Hallituksen esitys laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta HE 43/2022 ja siihen tehty hallituksen esitys täydentämisestä

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa ja tulla kuultavaksi.

Tekijänoikeusdirektiivi on saatettava voimaan tämän eduskunnan aikana. Se ei saa siirtyä seuraavalle hallituskaudelle. Direktiivi edellyttää, että tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa parannetaan. Eduskunnassa nyt käsitellyssä oleva lakiesitys ja siihen tehty esitys täydentämisestä vastaavat kutakuinkin direktiivin vähimmäisvaatimuksia. Suomella on velvollisuus saattaa direktiivi voimaan, eikä valtio voi enää viivyttellä. Huomautamme, että direktiivistä säättäessään komissio ja EU:n parlamentti ovat huolellisesti punninneet erilaisten oikeuksien tasapainon.

Direktiivin edellyttämien muutosten lisäksi näyttelijöiden oikeudet tulee saattaa esitetyllä tavalla pohjoismaiselle tasolle ja samalle tasolle kuin muilla tekijöillä ja muusikoilla Suomessa, jotta näyttelijöiden mahdollisuus neuvotella tekijänoikeuksistaan paranee samalle tasolle kuin muilla luovan alan tekijöillä. Nykyinen tekijänoikeuslaki on näyttelijöiden näkökulmasta epätasa-arvoinen, syrjivä ja poikkeaa muun Euroopan lainsäädännöstä. Ilman muutosta myöskään direktiivin edellyttämät parannukset eivät toteutuisi näyttelijöiden osalta samassa määrin kuin muiden tekijöiden ja muusikoiden osalta. Näyttelijöitä syrjivään lainsäädäntöön ei ole perustetta.

Aiemmassa lausunnossamme olemme ottaneet esille muutamia täsmentäviä muutosehdotuksia, joista keskeisin on 30a §:n 1 momentin raja-avoimuusvelvoitteeseen. Ehdotamme edelleen kohdasta poistettavaksi: ”Selvitys on annettava, jos luovutuksensaajalla on ollut tuloja teoksen hyödyntämisestä tai tekijälle maksettava korvaus riippuu siitä, missä laajuudessa teosta käytetään”. Raja-avoimuus ei ole direktiivin tarkoituksen mukainen, johtaisi epäselvyyksiin ja vesittäisi avoimuuden toteutumista. Raportointivelvollinen voisi aina väittää, että tuloja ei ole tullut, vaikka tosiasiallisesti niitä olisikin tullut. Ja kertakorvauksella oikeutensa luovuttanut ei saisi automaattisesti raportteja käytöstä eikä pystyisi tarkistamaan sopimuksensa kohtuullisuutta.

Perustuslakivaliokunnan edellyttämien muutosten osalta meillä ei ole huomautettavaa.

Tietoomme on tullut, että valiokunnille on syksyn aikana toimitettu edelleenlähettämisestä lausuntoja, joissa esitetään väitteitä, jotka johtavat harhaan ja mahdollisesti hidastavat lainsäädäntöprosessia. Niiden osalta haluamme todeta muutaman asian, joita koskevan lausunnon olemme toimittaneet myös Liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

- 1) Edelleenlähettämiseen liittyviä tekijänoikeuksia maksetaan muualla Euroopassa paitsi Suomessa (jopa Romaniassa)
 - ehdotettu 25h § on direktiivin mukainen, linjassa eurooppalaisen käytännön kanssa
 - suomalaiset tekijät ja tuotantoyhtiöt ovat menettäneet merkittävät tulot vuosikymmenien aikana, koska Suomesta on puuttunut riittävän täsmällinen edelleenlähettämiseen liittyvä lainsäädäntö => tämä on heikentänyt taloudellista kokonaisuutta kansainvälisesti vertailtuna, av-alan rahoitus pohja on huomattavasti kapeampi kuin muissa maissa

- suomalaiset tekijät elävät ansiosidonnaisilla samaan aikaan kun muissa maissa tekijät voivat elättää itsensä paremmin tekijänoikeustuloilla
 - edelleenlähettämistä koituva taloudellinen hyöty menee Suomessa operaattoreille, muissa maissa operaattorit maksavat sisällöstä tekijänoikeuskorvauksia, koska juuri sisällön takia ihmiset ostavat kaapeliyhteyksiä ja laajempia verkkoyhteyksiä, ilman sisältöjä riittäisi pelkkä puhelinlinja ja "kapea" verkkoyhteys sähköposteja varten
 - Suomen on aika siirtyä eurooppalaiseen tapaan säätää tekijänoikeuksista ja vahvistaa tekijöiden mahdollisuutta ansaita elantonsa työllään
- 2) Ficom ja tv-yhtiöt väittävät, että kanavat pimenevät, jos edelleenlähettäminen toteutuu
- pidämme tätä aiheettomana pelotteluna
 - näyttelijöillä tai muilla av-alan tekijöillä ei ole keinoja sulkea kanavia
 - HUOM! uusi 54§:n lähtökohtana välimiesmenettely, jos korvauksista kiistaa
 - edelleenlähettämiseen liittyvät korvaukset eivät kaada tv-yhtiöiden tai teleoperaattoreiden taloutta, ei Suomessa eikä muualla Euroopassa
 - tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden intressissä ei ole kieltää edelleenlähettämistä eikä tv-toimintaa, vaan huolehtia siitä, että MYÖS Suomessa maksetaan tekijöille ja esittäville taiteilijoille kohtuullinen korvaus siitä, että heidän luomat sisällöt hyödyttävät operaattoreita taloudellisesti
- 3) Korvaussummat eivät johda siihen, että kotimainen tv-toiminta tai tuotannot estyvät
- televiestinnän kokonaisliikevaihto oli vuonna 2020 4848 miljoonaa euroa
 - eduskunnalle vuonna 2010 Kopioston esittämä arvio maksettavaksi tulevasta edelleenlähetyskorvauksesta oli vuonna 2010 10-12 milj. euroa/vuosi, mikä summa jakaantuisi kuudelle eri operaattorille => luku yli 10 v. vanha, mutta suuntaa antava
 - yhdelle kotitaloudelle kohdistettuna kustannus olisi laskelman mukaan noin 3 euroa/vuosi
 - Muistutamme valiokuntien omasta aiemmasta kannasta mm. LiVM 8/2010 vp:
"Liikenne- ja viestintävaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan arvioon, jonka mukaan ilmoituksessa mainittu tariffi 0,03 euroa/kotitalous/kanava/kuukausi ei ole niin merkittävä, että vakiintuneiden ohjelmistojen näkyvyys sen johdosta vaarantuisi."
- 4) Väite siitä, että tekijöille ja näyttelijöille on maksettu edelleenlähettämistä ei pidä paikkaansa
- edelleenlähettämistä ei voida toteuttaa, ellei KAIKKIA ohjelmavirrassa olevia ohjelmia ole lisensoitu
 - tv-yhtiöt ja operaattorit ovat väittäneet, että
 - o Suomessa ei tapahdu edelleenlähettämistä
 - o mutta silti Suomessa tekijöiltä on jo ostettu edelleenlähettämiseen liittyvät oikeudet ja heille on maksettu niistä
 - ⇒ miksi olisi ostettu ja maksettu oikeuksista, joita ei operaattoreiden itsensä mielestä ole edes olemassa?
 - ⇒ miten on voitu hinnoitella oikeudet?
 - ⇒ onko yksikään tv-yhtiö tai operaattori tehnyt sopimuksia tai nähnyt niitä?
 - ⇒ mistä tv-yhtiöt tai operaattorit ovat ostaneet ulkomaisten ohjelmien edelleenlähetysoikeudet?
 - ⇒ väitteet ristiriitaisia ja virheellisiä
 - näemme Näyttelijäliitossa päivittäin näyttelijöiden kanssa tehtyjä sopimuksia ja tiedämme, ettei edelleenlähettämistä ole maksettu tekijänoikeuskorvauksia

- 5) Edelleenlähettämisen säätäminen ehdotetulla tavalla EI aiheuta kaksoisluovutuksen tai rajoita sopimisen vapautta
- 25 h§:n lähtökohta on sopimuslisenssi, MUTTA 2 mom. mahdollistaa suoran sopimisen
 - em. luvat on myönnettävä samanaikaisesti
 - käytännössä lähettäjäyrityksen pitää näyttää/todistaa, kenen oikeudet mistäkin teoksesta sille on siirtynyt ja loppuosasta vastaa tekijöitä edustava sopimuslisenssijärjestö (OKM:n luvalla)
 - KUN lähettäjäyritys TODISTAA sopimuksilla saamansa siirron, se voi lisensioida itse nämä
- ⇒ tosiasiasa ainoa mahdollinen tapa edelleenlähettämisen lisenssiointiin on sopimuslisenssi, kuten KAIKKIALLA muuallakin Euroopassa, koska tv-lähetysvirta on laajaa ja koskee suurta määrää erilaisia teoksia ja niissä lukuisia tekijöitä

Pyydämme Sivistysvaliokuntaa omalta osaltaan ripeään päätöksentekoon, jotta tekijänoikeuslain muutokset saadaan voimaan mahdollisimman pikaisesti.

Helsingissä 9.1.2023
NÄYTTELIJÄLIITTO – SKÅDESPELARFÖRBUNDET ry.

Elina Kuusikko
toiminnanjohtaja

Lainkohdat, jotka koskevat edelleenlähettämistä:

25 h § Radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettäminen

Radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen saa lähetystä muuttamatta sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa. Sillä tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelmasisignaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleenlähettämistä varten, ei ole merkitystä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta lähetykseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämiseen, jos sen tekijä on luovuttanut oikeuden sen edelleen lähettämiseen sille lähettäjäyrittäjälle, jonka lähetystä edelleenlähettäminen koskee.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua edelleen lähettämistä ja 2 momentissa tarkoitettujen teosten edelleen lähettämistä koskevat luvat on myönnettävä samanaikaisesti.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan alkuperäiseen radio- tai televisiolähetykseen riippumatta siitä, mistä valtiosta lähetys on peräisin.

25 m § Radio- ja televisio-ohjelmien suora siirto

Lähetystoimintaa harjoittava organisaatio ja ohjelmasisignaalin jakelija saavat lähettää teoksen 50 f §:ssä tarkoitettulla suoran siirron menetelmällä sopimuslisenssin nojalla siten kuin 26 §:ssä säädetään. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei kuitenkaan koske teosta, jos tekijä on kieltänyt teoksen lähettämisen.

50 f § Suora siirto

Kun lähettäjäyrittäjä lähettää ohjelmasisignaalinsa suoran siirron menetelmällä signaalin jakelijalle, ilman että lähettäjäyrittäjä samanaikaisesti itse lähettää kyseisen ohjelmasisignaalin suoraan yleisölle, ja signaalin jakelija lähettää tämän ohjelmasisignaalin yleisölle, lähettäjäyrittäjän ja signaalien jakelijan katsotaan osallistuvan yhteen ja samaan lähetykseen sisältyvien suojattujen teosten ja 45, 46, 46 a ja 49 a §:ssä tarkoitettujen suojan kohteiden välittämiseen yleisölle.

1.1.1.1.1 48 § Radio- ja televisioyrittäjä

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan vastaavasti, mitä 2 §:n 2 ja 3 momentissa, 6—8 §:ssä, 11 §:n 2—5 momentissa, 11 a §:ssä, 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 13 a §:n 2 momentissa, 13 b §:ssä, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 14 a, 15, 16, 16 a—16 e, 16 g, 16 h ja 17 a §:ssä, 17 b §:n 1—4 momentissa, 17 c ja 17 d §:ssä, 19 §:n 1 momentissa, 21, 22, 23 a, 25 b ja 25 d §:ssä, 25 f §:n 2 ja 3 momentissa, 25 h §:n 3 momentissa, 26 §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 29 §:ssä säädetään. Lisäksi lähetyksen edelleen lähettämiseen johtoja pitkin sovelletaan vastaavasti, mitä 25 i §:n 1 momentissa säädetään.

54 § Välimiesmenettely

Asia ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä, jos kysymys on:

5) 26 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista radio- tai televisiolähetyksen samanaikaiseen ja muuttamattomaan edelleen lähettämiseen 25 h §:n 1 momentin mukaisesti tai luvan myöntämisestä ja sen ehdoista 48 §:n 1 momentin perusteella; lupa voidaan myöntää, jos sopimuslisenssiorganisaatio tai lähettäjäyritys tai molemmat kieltävät edelleen lähettämisen ilman perusteltua syytä tai asettavat sille kohtuuttomia ehtoja;

Tämän pykälän nojalla annetulla luvalla on sama vaikutus kuin 26 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisellä 13 §:n, 14 §:n 1 momentin, 25 h §:n 1 momentin tai 48 §:n 1 momentin mukaisesti.

Sillä tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelmasignaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleenlähettämistä varten, ei ole merkitystä.

⇒ pakollinen säännös direktiivi